

KILPIÄISTEN VPK:N SAMMUTUSTOIMINNAN HISTORIAA

Kilpiäisten VPK:n sammutustoiminta oli yllättävän vilkasta 1930-luvulla. Onneksi ei sammutuksia ollut omalla kylällä, vaikka sen suojaksi VPK oli ennen kaikkea perustettu. Läheinen Niemen teollisuusalue sen sijaan piti sisällään toimintoja, joissa sammutustoimintaa tarvittiin tämän tästä. Aina oli lisäksi vaara tulla suurpalo. Etenkin tervatehdas oli palonarka. Tervakattilat syttyivät tämän tästä ja Kilpiäisten VPK oli paikalla useita kertoja vuodessa. Kaikkiin pieniin palonalkuihin ei edes kutsuttu muita kuin Niemen alueen ja Kilpiäisten VPK:t. Tosin muistivat siihen aikaan Kilpiäisten VPK:n palomiehiä olleen käymässä joskus jopa Kärpäsenmäellä saakka sammuttamassa paloa. Myös Asemantaustassa oltiin sammuttamassa Saksalan kartanon puimalaa kaksikin eri kertaa.

Kolmekymmenluvun alussa oli suuri palo juuri tervatehtaalla, jossa Kilpiäisten upouusi paloruisku joutui koetukselle. Koko tervatehtaan suuri kantovarasto oli syttynyt tuleen. Kantoja oli kahden hehtaarin alueella 4-5 metrin korkuisina pinoina, roihu oli valtava. Palo sai alkunsa proomusta, joka toi kantoja tälle varastoalueelle. Yksi proomun mies oli halstrannut kaloja ja lähti välillä käymään toiseen proomuun. Sillä aikaa tuli pääsi irti ja levisi varastoalueelle. Suurpaloa ei enää voitu estää. Vaikka miehiä oli paikalla paljon, tervaskannot paloivat hurjasti. Tässä palossa antoi myös armeija apua. Miehiä vaihdettiin usein pumppuihin, joita oli paljon. Näin vedentulo taattiin sammutusletkuihin. Tuli saatiin sammutettua vasta vuorokausi syttymisen jälkeen.

Niemen kasarmien palo oli myöskin suuri palo. Kaksi asuinkasarmia, joiksi niitä siihen aikaan kutsuttiin, syttyi palamaan ja vieressä ollut paviljonki paloi mukana. Tässä palossa kuoli myös yksi palomies, kun savupiippu kaatui päälle. Kertoja ei muista sitä, mistä palokunnasta tämä palomies oli.

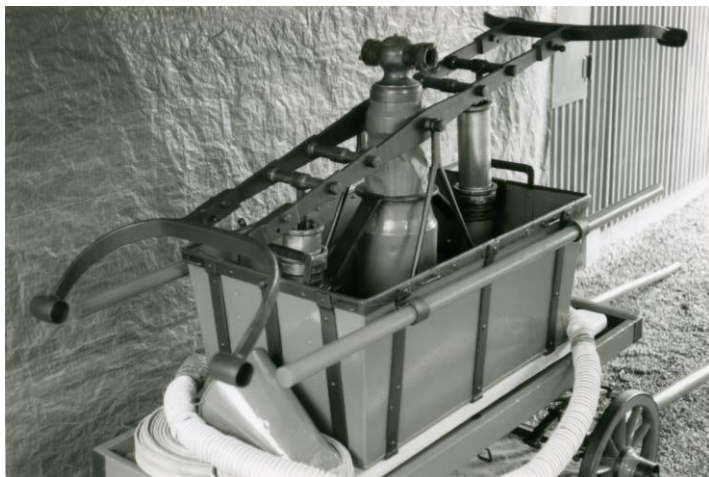
Yksi suurimmista tulipaloista, missä Kilpiäisten VPK oli mukana, oli Tornatorin palo. Rullatehdas paloi valtavalla voimalla. Kaikki Lahden alueen palokunnat olivat sammutustöissä. Mytjäisten lammesta pumpattiin vettä niin suuri määrä, että järven pinta oli laskenut huomattavasti, kertoi silloin paloa sammuttamassa ollut Kilpiäisten palomies.

Niemen sahan palo oli myös merkittävä ja muistissa pysyvä ainakin Kilpiäisissä. Silloin Niemen sahan lautavarasto syttyi tuleen. Palon sanottiin saaneen alkunsa veturin kipinästä. Kilpiäisten VPK lähti heti hälytyksen saatuaan ja määrättiin lähimmäksi tehtäväksi estää tulen leviäminen Mukkulan tiilitehtaalla ja kartanon latoihin, joita oli palopaikan läheisyydessä. Kilpiäisten VPK:n päällikkönä toimi silloin Eino Saarinen.

Merkittävän ja ikävin tapahtuma palon tiimoilta sattui kuitenkin suojeltaessa Mukkulan kartanon latoa palolta. Lato sijaitsi aivan Niemen sahan lähellä. Kartanon poika juoksi palopaikalle ja kiipesi ladon katolle estämään tulen leviämistä. Poika sai heti kohta tultuaan sairaskohtauksen ja menehtyi sairaalaan vietäessä.

Kilpiäisten VPK:n vanha kalustovaja

Kilpiäisten VPK:n käsivoimaruisku

Kilpiäisten VPK:n palomies Alvar Rantanen kantoi jo ilmeisesti menehtyneen kartanon pojan Niemen kasarmin pihaan, jossa ambulanssi odotti.

Kilpiäinen suri kovasti kartanon pojan kuolemaa, olihan kartanon ja Kilpiäisten asujaimiston välillä kiinteät suhteet. Yli kymmenen vuotta saivat kilpiäisläiset käyttää tietä, vaikkei se ollutkaan virallinen. Myös maito- ja muitakin tuotteita haettiin kartanosta Kilpiäisiin, joten vuorovaikutus oli jatkuvaa ja kartanon väkeä kunnioitettiin aidosti. Tämä surullinen tapahtuma oli alkuna Mukkulan kartanon ja kartanokulttuurin lopulle sen entisessä muodossa. Palo sytytti myös tuleen Niemen vanhan koulun, joka oli nykyistä Polttimoa vastapäätä. Kilpiäisten lapset kävivät juuri tätä koulua ja joutuivat siirtymään sitten Niemen uuteen ja isoon kouluun.

Mukkulan tiilitehtaan palo oli myös suuriin paloihin luokiteltava. Suuri tehdas paloi käyttökelvottomaksi. Tässä palossa Kilpiäisten VPK suojasi lähellä ollutta halkovarastoa, jossa oli paljon puuta. Tämä palo oli v. 1947. Kun alkuaikoina ruiskua kuljetettiin hevosella, ei vahinkoja voinut välttää. Kun Mukkulan tiilitehdas paloi, lähti Kilpiäisistä joukkue sammuttamaan paloa. Halmeen uusi ori ei ollut vielä ollut kertaakaan aisojen välissä, mutta Halmeen poika sai sen kumminkin valjaisiin ja palokärryn eteen. Kaikki meni hyvin Mukkulanmäkeen saakka, mutta sitten hevonen pillastui sillä seurauksella, että paloruisku putosi kärryiltä. Hevonen jatkoi matkaa aina palopaikalle saakka ennekuin se saatiin pysähtymään. Haettiinhan se ruisku sitten ja oltiin mukana sammuttamassa suurpaloa. Silminnäkiäjöiden mukaan ilman paloruiskua tullut hevonen, joka oli hurjistunut kovasti, oli ollut näky sinänsä. Oli kuin gladiaattorit olisivat nousseet haudastaan, kun Halmeen poika yritti pysyä kyydissä mukana ja hallita hevosta. Palon sammutustyön jälkeen Kilpiäisten VPK sai historiansa ensimmäisen moottoriruiskun. Ensimmäinen ruiskumestari oli Eino Uusitalo.

Kilpiäisten VPK täytti ne tehtävät, jotka se oli itselleen asettanut. Sen todistaa kaikki se toiminta, mitä VPK harjoitti 1930-luvulta lähtien. VPK:n menestyksekkään toiminnan takasivat sammutustoimintaan tähtäävät harjoitukset ja innostunut asenne palontorjuntatyöhön. Valitettavasti sammutusyksikkö lakkasi olemasta Kilpiäisissä vuonna 1955, kun VPK:n toiminta laantui lähes kokonaan.

Lähde: Hartikainen Ensio, Kilpiäinen 1900-1992, Lahti 1992

